

PŘÍLOHA 1

Projekt diplomové práce

Marie Zavadilová

Osobní číslo 16619365

Imatrikulační ročník 2008

Předběžný název připravované diplomové práce

SPIRITUÁLNÍ POTŘEBY SENIORŮ A JEJICH ZAJIŠŤOVÁNÍ V DOMOVĚ PRO SENIORY

Formulace a vstupní diskuse problému

Ve své diplomové práci bych se chtěla zabývat problematikou zajišťování spirituálních potřeb obyvatel v domově pro seniory ve Velké Bíteši, kde jsem dříve pracovala. I přes to, že nyní působím na jiném pracovišti v Praze, stále udržuji kontakt jak s obyvateli, tak se zaměstnanci domova. Toto zařízení má třicet obyvatel a je součástí Polikliniky Velká Bíteš.

Duchovní péči zde zajišťuje kněz místní farnosti, který sem dochází jedenkrát za dva týdny a slouží zde mši svatou a nabízí možnost přistoupit ke svaté zpovědi. V případě potřeby je možné kněze kontaktovat, aby přišel poskytnout nezbytnou duchovní péči.

Po četných rozhovorech se seniory se přesto domnívám, že spirituální péče je nedostatečně zajišťovaná, protože někteří senioři si neumějí o tuto péči požádat a sociální pracovníci, ošetřovatelé či zdravotní sestry tuto péči bagatelizují.

Dále se domnívám, že mnoho seniorů by uvítalo rozhovor o duchovní dimenzi svého života, ale netroufají si požádat o návštěvu kněze. Jedná se o ty seniory, jejichž víra je vlažná nebo žádná, avšak nenapadne je se obrátit na duchovního, protože oni sami se necítí jako příslušníci dané církve.

Struktura diplomové práce

Teoretická část diplomové práce

V rámci teoretické části bude popsána problematika spirituálních potřeb u současné seniorské populace. Popíši též, jak jsou spirituální potřeby aktuálně naplňovány v zahraničí i u nás a jak by naplňovány být měly. Popíši i problematiku sekularizace české společnosti s ohledem na vývoj potřeb „příštích“ tj. budoucích. Dále se zaměřím na aktivity skupin, které se zabývají problematikou spirituálních potřeb a rozvojem zdravotnického kaplanství u nás.

Praktická část diplomové práce

V praktické části provedu kvantitativní šetření, které bude zaměřeno na zajišťování spirituálních potřeb seniorů v domově důchodců. V návaznosti na šetření bych chtěla (ve spolupráci s knězem) vypracovat plán pro náležité a kvalitní zajištění duchovních potřeb seniorů, který bude vycházet z výsledků šetření. S těmito výsledky seznámím formou semináře i další pracovníky domova (zdravotní sestry, ošetřovatelky a sociální pracovníky). Dále lze uvažovat o formulování standardu, jehož obsahem by bylo zajištění spirituální péče v daném domově, kde by sociální pracovníci zajistili organizační rámec, a vlastní duchovní péči by poskytoval kněz.

Cíl diplomové práce

Cíl 1. Zmapovat spirituální potřeby seniorů v domově důchodců.

Cíl 2. Zjistit, zda jsou spirituální potřeby seniora dostatečně zajišťovány.

Cíl 3. Vypracovat standard pro dostatečné zajištění spirituálních potřeb seniorů v domově důchodců.

Metodika

V rámci diplomové práce použiji metodu kvantitativního výzkumu za pomoci speciálně konstruovaného dotazníku, který budou senioři vyplňovat sami, eventuálně s mojí dopomocí. Dotazníkové šetření bude probíhat anonymně.

Výzkum bude probíhat v domově důchodců ve Velké Bíteši.

Pro výzkumné šetření je nezbytné zajistit souhlas ředitele domova důchodců ve Velké Bíteši.

Hypotézy

1. Čím větší bude potřeba spirituální péče u seniorů, tím více se prohloubí nedostatek zajištění této potřeby.
2. Čím déle bude senior pobývat v domově důchodců, tím větší bude jeho potřeba spirituální péče.
3. I přes to, že senioři nemají dostatečně zajištěnou potřebu spirituální péče, chybí jim dostatek odvahy tuto potřebu vyjádřit a naplnit.

4. Seniori potlačují uspokojení svých spirituálních potřeb, jelikož nechtějí kněze připravovat o čas.
5. Pokud bude vypracován a důsledně dodržován standard poskytování spirituální péče, budou tyto potřeby seniorů lépe uspokojovány.
6. Ošetrovatelský personál domova důchodců dbá o uspokojení základních potřeb seniorů (hygiena, oblékání atd.) a odsouvá zajištění spirituálních potřeb.

Harmonogram diplomové práce

Vypracování teoretické části – březen 2010

Sběr výzkumných dat – duben 2010

Vypracování praktické části – květen 2010

Konečná úprava diplomové práce – květen 2010

Předběžná bibliografie k tématu

1. BAŠTECKÝ, J., KUMPEL, Q., VOJTĚCHOVSKÝ, M. *Gerontopsychiatrie*. 1. vyd. Praha: Grada Avicenum, 1994.
2. HAŠKOVCOVÁ, H. *Thanatologie. Nauka o umírání a smrti*. 2. přeprac. vyd. Praha: Galén, 2007.
3. KOUBEK, J. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: Management Press, 2001.
4. KUBLER-ROSSOVÁ, E. *Etické otázky a odpovědi o smrti a umírání*. Turnov: Arica, 1994.
5. MACHOVÁ, E. *Zdravotnické kaplanství*. Disertační práce. Praha: Husitská teologická fakulta, 2005.
6. SALAJKA, M. *Křesťanské hledání zdraví a léčení nemocného života*. Čas. Lék. čes. Praha: Česká lékařská společnost, 1998.
7. TRACHTOVÁ, E. , a kol. *Potřeby nemocného v ošetrovatelském procesu*. 1. vyd. Brno: IDVZP, 1999.
8. VANÍČKOVÁ, K., *Spirituální potřeby seniorské populace v ČR*. (online). 12.01.2010. Dostupné na <http://www.hospice.cz/hospice1/data/spirit.htm>
9. VORLÍČEK, J., ADAM, Z., POSPÍŠILOVÁ a kol. *Paliativní medicína*. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 1998.

10. WHITEHEAD, A., *Religion in the Making*. London: Cambridge University Press, 1962.

11. YALOM, I. *Existenciální psychoterapie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006.

Studentka:

Bc. Marie Zavadilová

Vedoucí diplomové práce :

Prof. PhDr. RNDr. Helena Haškovcová, CSc.

Datum: 17.02.2010

PŘÍLOHA Č. 2

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Marie Zavadilová a studuji na katedře řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích Fakulty humanitních studií UK v Praze. V rámci své diplomové práce se zabývám problematikou spirituálních potřeb seniorů v domově pro seniory, a proto bych Vás ráda požádala o laskavé vyplnění dotazníku.

Výzkumné šetření je anonymní, výsledky budou eventuelně použity pro odborné účely.

Děkuji Vám za spolupráci.

Červen 2010

Marie Zavadilová

1. Prosím, uveďte svůj věk .....

2. Prosím, uveďte, kdo jste:

a) muž

b) žena

3. Jak hodnotíte svůj zdravotní stav? Jako:

a) dobrý

b) uspokojivý

c) neuspokojivý

4. Co si představujete pod pojmem duchovní potřeby ve stáří?

(označte prosím jednu či více odpovědí)

a) *potřeba dobrých mezilidských vztahů*

b) *potřeba lásky*

c) *potřeba krásy*

d) *naplnění smyslu života*

e) *nebýt osamělý*

f) *vhodná péče a otevřenost ošetrovatelského personálu*

g) *mít informace aktuálním dění ve společnosti*

h) *možnost kulturních zážitků*

- i) dobrý kontakt s rodinou*
- j) smíření a odpouštění*
- k) klid na rozjímání*
- l) možnost duchovní četby*
- m) příležitost k modlitbě*
- n) možnost účastnit se bohoslužeb*
- o) možnost kontaktu s duchovním*
- p) nepředstavuji si nic*
- q) jiné (prosím uveďte) (46, s. 136)*

5. Máte možnost hovořit s ošetřujícími o svých duchovních potřebách?

- a) ano
- b) někdy
- c) ne
- d) nemám zájem (46)

6. Očekáváte od ošetřujících slova útěchy, povzbuzení a naděje?

- a) ano
- b) ne
- c) částečně (když je „nejhůř“) (46)

7. Pokud jste v otázce č. 6 odpověděl/a ano, dostává se Vám dostatečně těchto slov útěchy, povzbuzení a naděje? (46)

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

8. Cítíte se být v současné chvíli milován/a?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne

d) ne (50, s. 108)

9. Cítíte se často osamělá/ý?

a) ano

b) spíše ano

c) ne

d) spíše ne (50)

10. Považujete se za věřícího člověka (např. věříte v Boha či v něco nadpřirozeného?)

a) ano, věřím v Boha a mám vztah k určitému náboženství,

b) ano, věřím v něco nadpřirozeného

c) ne

d) vlastně nevím (50)

11. Má pro Vás Vaše víra (v to co věříte) nějaký význam?

a) ano

b) ne

c) částečně (50)

12. Pokud ano, čím je pro Vás víra tak významná?

a) posila, opora, jistota

b) naděje, vnitřní klid

c) vidím v ní smysl života

d) možnost někomu něco sdělit, být vyslechnut

e) možnost někomu věřit, důvěřovat

f) zbavení se pocitu viny

g) jiný význam....(50, s. 109)

13. Dodržujete náboženské zvyky, tradice?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy (50)

14. Pokud ano, uveďte, které dodržujete či vykonáváte:

- a) chodím na bohoslužby pořádané v domově pro seniory
- b) chodím na bohoslužby mimo domov pro seniory
- c) dochází za mnou kněz
- d) čtu Bibli
- e) denně se modlím
- f) dodržuji určitá pravidla víry (např. půst, rituální mytí atd.)
- g) jiné ..... (50, s. 109)

15. Pokud ne, které byste chtěl (a) mít možnost vykonávat:

- a) chodit na bohoslužby pořádané v domově
- b) chodit na bohoslužby mimo domov pro seniory
- b) zajistit přítomnost kněze
- c) číst Bibli
- d) denní modlitbu
- e) dodržovat určitá pravidla víry (např. půst, rituální mytí atd.)
- f) jiné ..... (50, 109)

16. Máte možnost ve Vašem současném domově (domov pro seniory) dostatečně uspokojovat svoje duchovní potřeby?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne (50)

17. Máte přístup k duchovní literatuře ve Vašem domově?(48)

- a) ano
- b) ne
- c) částečně

18. Pokud ano, kdo Vám přináší duchovní literaturu?

- a) pracovníci domova
- b) kněz
- c) někdo z rodiny
- d) spolubydlíci
- e) přátelé
- f) jiná osoba (uveďte).....

19. Je nějaká osoba, která Vám nejvíce pomáhá při uspokojování Vašich duchovních potřeb?

- a) ano
- b) ne

20. Pokud ano, prosím uveďte danou osobu.

- a) kněz
- b) někdo z rodiny
- c) pracovníci domova
- d) spolubydlíci
- e) přátelé
- f) jiná osoba.....

21. Domníváte se, že by se měl váš domov pro seniory více zajímat o Vaše duchovní potřeby?

- a) ano
- b) ne
- c) částečně

22. *Myslíte si, že církevní zvyky mohou využívat i lidé nemající vztah k žádnému náboženství?*

a) ano

b) ne (50, s. 109)

23. Přemýšlíte o smyslu Vašeho života?

a) ano, stále

b) ano, někdy

c) ne

24. Myslíte si, že i člověk, který se nehlásí k žádnému náboženství, má potřebu hovořit o hodnotách života (o smyslu života, utrpení, umírání, pocitu osamění)?

a) ano

b) ne

c) nevím (50, 110)

25. Věříte v posmrtný život?

a) ano

b) ne

c) částečně (50)

26. Napadá Vás, co by se dalo zlepšit ve Vašem domově, aby byly Vaše potřeby lépe uspokojovány?

a) ne

b) ano

27. Pokud ano, prosím uveďte konkrétní návrhy

.....

28. Chcete k problematice duchovních potřeb něco dodat? Pokud ano, prosím uveďte

.....

Děkuji Vám za Váš čas.